

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE ŠT. 81/19
Luxembourg, 24. junij 2019

Sodba Sodišča v zadevi C-619/18
Komisija/Poljska

Določbe poljske zakonodaje, ki se nanašajo na znižanje upokojitvene starosti sodnikov vrhovnega sodišča, so v nasprotju s pravom Unije

S spornimi ukrepi sta kršeni načeli neodstavljenosti sodnikov in neodvisnosti sodstva

Nov poljski zakon o vrhovnem sodišču (v nadaljevanju: zakon o vrhovnem sodišču) je začel veljati 3. aprila 2018. S tem zakonom se je upokojitvena starost sodnikov vrhovnega sodišča znižala na 65 let. Nova starostna omejitev se je uporabljala od datuma začetka veljavnosti tega zakona, tudi za sodnike, ki so bili za sodnike tega sodišča imenovani pred tem datumom. Sodniki vrhovnega sodišča so lahko sodniško službo aktivno opravljali po starosti 65 let, vendar so za to morali predložiti izjavo, v kateri je bila izražena želja zadevnega sodnika, da nadaljuje z opravljanjem svoje funkcije, in potrdilo o tem, da mu zdravstveno stanje omogoča opravljanje delo, ter pridobiti dovoljenje predsednika Republike Poljske. Predsednik Republike Poljske pri izdaji tega dovoljenja ne bi bil vezan na nobeno merilo, njegove odločitve pa ne bi bilo mogoče sodno izpodbijati.

Tako so se sodniki vrhovnega sodišča na položaju, ki so dopolnili starost 65 let pred začetkom veljavnosti tega zakona ali najpozneje 3. julija 2018, v skladu s tem zakonom morali upokojiti 4. julija 2018, razen če so do vključno 3. maja 2018 predložili tako izjavo in potrdilo ter če jim je predsednik Republike Poljske izdal dovoljenje za nadaljnje opravljanje funkcije na vrhovnem sodišču.

Komisija je 2. oktobra 2018 pri Sodišču vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti.¹ Komisija meni, da je Poljska na eni strani s tem, da je znižala upokojitveno starost in to novo upokojitveno starost uporabila za sodnike, ki so bili za sodnike vrhovnega sodišča imenovani pred 3. aprilom 2018, ter na drugi strani s tem, da je predsedniku Republike Poljske podelila pristojnost, da aktivni mandat sodnikov vrhovnega sodišča podaljša po prostem preudarku, kršila pravo Unije².

Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 15. novembra 2018 ugodil predlogu Komisije, naj se ta tožba obravnava po hitrem postopku.

Komisija je na obravnavi poudarila, da kljub temu, da so bile z zakonom z dne 21. novembra 2018 določbe zakona o vrhovnem sodišču, ki se izpodbijajo v tem postopku, spremenjene, ni gotova, da so bile s tem zakonom z dne 21. novembra 2018 odpravljene zatrjevane kršitve prava Unije, in da je glede na pomen, ki ga ima neodvisnost sodne oblasti v pravnem redu Unije, vsekakor še vedno potrebno, da Sodišče izda sodbo v tej zadevi.

¹ Poleg tega je Komisija v okviru postopka za izdajo začasnih odredb Sodišču predlagala, naj do izreka sodbe Poljski naloži, da sprejme te začasne ukrepe: (1) prekine uporabo določb nacionalne zakonodaje o znižanju upokojitvene starosti sodnikov vrhovnega sodišča; (2) sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da lahko sodniki vrhovnega sodišča, na katere se nanašajo navedene določbe, še naprej opravljajo svojo funkcijo na istem položaju, hkrati pa uživajo enak status in enake pravice ter so deležni istih delovnih pogojev kot pred začetkom veljavnosti zakona o vrhovnem sodišču; (3) ne sprejme nobenega ukrepa za imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča na mesta tistih, na katere se nanašajo te določbe, in nobenega ukrepa za imenovanje novega prvega predsednika vrhovnega sodišča ali za imenovanje osebe, odgovorne za vodenje vrhovnega sodišča namesto prvega predsednika do imenovanja novega prvega predsednika; (4) Komisijo najpozneje v enem mesecu po vročitvi sklepa Sodišča in nato vsak mesec obvešča o vseh ukrepih, ki jih bo sprejela za popolno usklajitev s tem sklepom. Sodišče je s sklepom z dne 17. decembra 2018 v celoti ugodilo predlogu Komisije za izdajo začasnih odredb do razglasitve končne sodbe v zadevi.

² Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU in člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Sodišče je v sodbi z današnjega dne najprej opozorilo, da pravo Unije temelji na osnovni premisi, da vsaka država članica z vsemi ostalimi državami članicami deli skupne vrednote iz člena 2 PEU³ in priznava, da jih druge države članice delijo z njo. Ta premisa pomeni in utemeljuje obstoj vzajemnega zaupanja med državami članicami in zlasti njihovimi sodišči pri priznavanju teh vrednot, na katerih Unija temelji in med katerimi je pravna država, ter torej pri spoštovanju prava Unije, s katerim se te vrednote izvajajo.

Poleg tega, čeprav je organizacija sodstva v državah članicah v njihovi pristojnosti, morajo države članice pri izvajanju te pristojnosti vseeno spoštovati obveznosti, ki zanje izhajajo iz prava Unije. Na podlagi navedenega je treba ugotoviti, da morajo države članice vzpostaviti pravna sredstva, potrebna za zagotovitev učinkovitega sodnega varstva, v smislu Listine Evropske unije o temeljnih pravicah na področjih, ki jih ureja pravo Unije. Natančneje, na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU mora vsaka država članica zagotoviti, da organi, ki kot „sodišče“ v smislu, ki ga opredeljuje pravo Unije, spadajo v njen sistem pravnih sredstev na teh področjih, izpolnjujejo zahteve po takšnem varstvu. Za zagotovitev, da lahko organ, kot je vrhovno sodišče, nudi takšno varstvo, je ohranitev neodvisnosti tega organa bistvenega pomena. Zato so nacionalna pravila, ki jim Komisija nasprotuje v tožbi, lahko predmet nadzora glede na člen 19(1), drugi pododstavek, PEU.

Sodišče je v nadaljevanju ugotovilo, da nujno potrebna svoboda sodnikov v zvezi s kakršnimi koli zunanji posegi ali pritiski zahteva določena jamstva, kot je neodstavljalnost, s katerimi se zaščitijo osebe, ki jim je poverjena naloga sojenja. Načelo neodstavljalnosti zlasti zahteva, da lahko sodniki ostanejo na položaju, dokler ne dopolnijo obvezne upokojitvene starosti ali dokler jim ne poteče mandat, če je začasen. Navedeno načelo sicer ni popolnoma absolutno, vendar je v zvezi z njim mogoče določiti izjeme zgolj, če to upravičujejo legitimni in nujni razlogi, pri čemer je treba spoštovati načelo sorazmernosti. V obravnavani zadevi ima to, da se ukrep znižanja upokojitvene starosti sodnikov vrhovnega sodišča uporabi za sodnike tega sodišča na položaju, za posledico predčasno prenehanje opravljanja sodne funkcije teh sodnikov. Takšna uporaba je lahko dovoljena samo, če je upravičena z legitimnim ciljem in je z njim sorazmerna ter če pri pravnih subjektih ne more ustvarjati legitimnih dvomov v zvezi z zavarovanostjo zadevnega sodišča pred zunanji dejavniki in njegovo nevtralnostjo glede na nasprotujoče si interese.

Sodišče je zavrnilo argument Poljske, da se želi z znižanjem upokojitvene starosti sodnikov vrhovnega sodišča na 65 let to upokojitveno starost uskladiti s splošno upokojitveno starostjo, ki se uporablja za vse delavce na Poljskem, in s tem optimizirati starostno strukturo članov tega sodišča. Obrazložitevni memorandum k osnutku novega zakona o vrhovnem sodišču, uvedba novega mehanizma, na podlagi katerega lahko predsednik republike po prostem preudarku odloči, da bo podaljšal tako skrajšano opravljanje sodniške funkcije, in dejstvo, da je zadevni ukrep takoj vplival na okoli tretjino sodnikov tega sodišča na položaju, med katerimi je zlasti prva predsednica navedenega sodišča, katere šestletni mandat, zagotovljen z ustavo, se je zaradi tega skrajšal, namreč lahko vzbujajo resne dvome glede resničnih ciljev te reforme. Poleg tega ta ukrep očitno ni niti ustrezen za uresničitev ciljev, na katere se je sklicevala Poljska, niti sorazmeren. Zato je **Sodišče ugotovilo, da uporaba ukrepa znižanja upokojitvene starosti sodnikov vrhovnega sodišča za sodnike tega sodišča na položaju ni upravičena z legitimnim ciljem in posega v načelo neodstavljalnosti sodnikov, ki je neločljivo povezano z njihovo neodvisnostjo.**

Sodišče je poleg tega poudarilo, da jamstvi neodvisnosti in nepristranskosti sodišč zahtevata, da zadevni organ svoje naloge opravlja povsem samostojno, pri čemer je zavarovan pred zunanji posegi ali pritiski, ki lahko posegajo v neodvisnost sojenja njegovih članov in vplivajo na njihove odločitve, ter ob spoštovanju objektivnosti in odsotnosti kakršnega koli interesa za izid spora. Glede tega je navedlo, da pogoji in postopkovna pravila, ki so v novem zakonu o vrhovnem sodišču določeni v zvezi z eventualnim podaljšanjem opravljanja funkcije sodnika na vrhovnem sodišču po dopolnitvi redne upokojitvene starosti, teh zahtev ne izpolnjujejo. Takšno podaljšanje je namreč odslej odvisno od odločitve predsednika republike, ki je sprejeta po prostem preudarku, saj v zvezi z njenim sprejetjem ni določeno nobeno objektivno in preverljivo merilo ter je ni treba

³ Ta člen zlasti določa, da Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin.

obrazložiti. Takšne odločitve tudi ni mogoče sodno izpodbijati. Poleg tega je nacionalni sodni svet, ki mora predsedniku republike, preden ta sprejme odločitev, predložiti mnenje, na splošno in ob neobstoju pravila, ki bi od njega zahtevalo, naj ta mnenja obrazloži, zadnja ne glede na to, ali so bila pritrdilna ali odklonilna, izdal včasih neobrazložena, včasih pa obrazložena povsem formalno. Zato takšna mnenja predsedniku republike ne morejo biti objektivno v pomoč pri izvrševanju pristojnosti, da po prostem preudarku dvakrat, vsakič za tri leta, med starostjo 65 in 71 let dovoli nadaljevanje opravljanja funkcije sodnika na vrhovnem sodišču. Sodišče je ugotovilo, da ta pristojnost zlasti pri pravnih subjektih lahko povzroči legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo glede na morda nasprotujoče si interese, o katerih odločajo.

OBVESTILO: Tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti lahko zoper državo članico, ki ni izpolnila obveznosti iz prava Unije, vloži Komisija ali druga država članica. Če Sodišče ugotovi, da obveznosti niso bile izpolnjene, mora ta država članica v kar najkrajšem času sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe. Če Komisija meni, da država članica ni sprejela ukrepov, potrebnih za izvršitev sodbe, lahko vloži novo tožbo, s katero zahteva naložitev denarnih sankcij. Če pa Komisija ni bila obveščena o ukrepih za prenos direktive, lahko Sodišče na predlog Komisije sankcije naloži že v prvi sodbi.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so dostopni na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106